

לנו כבוד קדושת נשיאינו הקדושים זצוקללה"ה נבגי"מ זי"ע [=זכר צדיקים וקדושים לברכה לחיי העולם הבא, נשמתם בגנוי מרומים, זכותם יגן עליהם]

[1] המחכה לבשורות טובות.

"מוכשרים הם ביותר .. לקבל כל דבר שיראו אותם בתורת דא"ח
[=החסידות]"

שלוש סיבות

1. ראוי שלוש סיבות, מדוע "מוכשרים הם ביותר לקבל כל דבר שיראו אותם מתורת

אצל היראה שמים שבהם":

ראיה בשיעור. הבא - דברי הרבי הרי"צ, איך שהספרדים "צמודים הם בליבי" מטעמים זה.

הדקשותם בתורת הקבלה"2:

על כך נכתב רבות בפרק זה (וראה כאן הערה 2 עניין נפלא, איך שהספרדים

היו מטרם של חידושים וחכמות מגדולי ישראל מצאתי פתגם מהגאון הרב יוסף שאול נתנזון

פרק ה תשומת לב מיוחדת

א. "מוכשרים הם ביותר"

המכתב שלפנינו מופנה לצעירי אגודת חב"ד, ובו הנחיות כיצד לפעול בהפצת המעיינות בארץ הקודש. הרבי מבקש להקדיש "תשומת לב מיוחדת" לספרדים.

כך כא אגרת ח'כה

בי"ה, ט"ו אלול, תשי"ד
ברוקלין.

ועד צעירי אגודת חב"ד הי עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם ובשמחה קראתי הפרטי-כל של אסיפתם, אשר כבר עורכים תכנית ועבודה ממשית. [..]

ג) תשומת לב מיוחדת בכל הנ"ל דורשים אחינו בני תימן, פרס וכו' אשר מצד אחד אין להם לעת עתה שום ידיעה מתנועת החסידות תורתה ודרכיה, ומצד השני מוכשרים הם ביותר, מצד היראת שמים שבהם והתקשרותם¹ בתורת הקבלה ואמונת צדיקים, לקבל כל דבר שיראו אותם בתורת דא"ח [=דברי אלקים חיים - חסידות] שהנחילו

ואפילו הפשוטים, חדורים וספוגים מקדושת הקבלה עוד לפני שלמדו אותה. ולכן הם מקבלים באמונה גדולה "כל דבר שיראו אותם מתורת החסידות".

3. "ואמונת צדיקים":

בכמה מקומות אומר הרבי, שיש לספר להם סיפורי צדיקים וסיפורי חסידים, ועל ידי זה אפשר לקרבם ממש.

(בעל שו"ת "שואל ומשיב") אודות הספרדים, וכן נכתב בשמו: ידוע שהתורה הקדושה מחולקת לפשט, רמז, דרש, סוד – שהם ראשי תיבות פרד"ס. והנה ספרד הם אותיות פרדס. והסדר הרגיל הוא שהולכים מן הקל אל הכבד – מן הפשט אל הרמז, ומן הרמז אל הדרוש – ורק בסוף מגיעים אל הסוד, אבל אצל הספרדים עניין הסוד הוא הראש וההתחלה; עד כאן תוכן דבריו. בספר שם לא ברור אם כוונתו הייתה לחיוב אם לאו. ובכל מקרה ברור שביהדות ספרד מוצאים בהידור את כל ארבעת חלקי ה"פרדס", וגדלותם בתורת הפשט והדרש ידועה ומפורסמת – רק החידוש הוא שבניגוד לשאר העדות הקדושות שיש בעם ישראל שהם מגיעים לסוד רק בסוף, הרי שאצל הספרדים ברגע שמתחילים ללמוד את הפשט (עוד לפני הרמז והדרש) חדורים וספוגים הם מרוחה ומקדושתה העליונה של תורת הסוד; וממילא מובן שהפשט (הרמז והדרוש) הם ברמה אחרת. ודרך אגב, ידוע מה שכתוב בספרים הקדושים, שכל אדם חייב ללמוד את כל הפרד"ס, ואם אינו לומד תורת הסוד – נופלת הסמ"ך (של פרדס) ונשאר רק "פרד"*, ועליו נאמר (תהילים לב, ט): "אל תהיו כסוס כפרד אין הבין" – שבלי ידיעת הסוד אי אפשר להבין (= "אין הבין") גם את הפשט כראוי – כדברי הגר"א המפורסמים (שהעתקנו לעיל פרק א הערה 9). וגם הרב הקדוש, רבי יעקב אביחצירא, כתב – ונצטט את דבריו הקדושים: "כל עוד שלא ידע אדם סודות התורה הרי הוא מתהלך בחושך כסומא בארובה, וכשיודע הסוד אז יצא מחשיכה לאורה" (מעגלי צדק קכא). "אין לך דבר שמאיר עיני האדם כמו הסוד – שהוא אור העולם" (אלף בינה קטז). [ומזה מובן, שמי שעוסק רק ב-פר"ד של תורה, הרי הוא "מתהלך בחושך" וכו' – ורק כשהוא עוסק בסוד יאורו עיניו, ואז הוא יתחיל להבין את הפשט בצורה אחרת לגמרי, כמו שכתבנו לעיל בשם הגאון מוילנא]. ומעתה תובן היטב מעלת הספרדים, שאצלם הסדר הוא "ספרד" (בהקדמת הסמ"ך), ולומר לך שאצלם הפשט ברור והדין אמת – כי קדמה לו ידיעת הסוד.

* המקור שמצאתי לכך הוא ב"ניצוצי אורות" על הזוהר פרשת בהעלותך (וזה בדיוק הזוהר שהרבי מציין באיגרת שהובאה לעיל פרק ג הערה 2). ושם הניצוצי אורות מלמד זכות על פשוטי העם שאין בכוחם להשיג את הסוד – שהם לא "פרד" ולא נשללת מהם האות סמ"ך, מכיוון שהם מאמינים בתורת הסוד. ואכן זה מה שכתבנו למעלה, שאצל הספרדים גם הפשוטים-חדורים וספוגים מקדושת הקבלה עוד לפני שלמדו אותה. אמנם לפי מה שמובן מדברי הרבי – בדורנו כל אחד חייב ללמוד את תורת הנסתר, ואין לו תירוץ לומר שהוא אדם פשוט ודי לו בזה שהוא מאמין, כי תורת הנסתר נעשתה נגישה לכל איש ואישה ואפילו לילד וילדה באמצעות החידוש של תורת החסידות. ואדרבה, על פי דברי ה"ניצוצי אורות", מי שכופר ואינו מאמין בתורה הזאת – הוא באמת "פרד" (כי היום אין מושג של 'חוסר יכולת' (בגלל החסידות) ונשאר רק 'חוסר אמונה' – ומי שחסרה לו אמונה בסמ"ך – נשאר לו "פרד").

ב. החובה להפיץ חסידות בין הספרדים גדולה פי כמה

בהמשך לאיגרת הקודמת: להקדיש תשומת לב מיוחדת לספרדים – אף כאן מדגיש הרבי שהספרדים שייכים לתורת החסידות על פי מוצאם מקדם קדמתא, ולכן החובה להפיץ את המעיינות של תורת החסידות "גדולה פי כמה", כשנפגשים עם אחינו הספרדים:

גודל הענין דהפצת המעיינות .. [הוא] ביחוד בשעה שנמצאים בסביבתו אברכים .. הספרדים ש.. על פי מוצאם שייכים לפנימיות התורה... הרי חובתו בזה גדולה פי כמה"

שוב אנו רואים מהרבי דגש מיוחד בנושא הספרדים (וראה לעיל סוף פרק ב ושם בהערה 3).

"מובן שכל הנ"ל מופנה לכל חבריו מבני התמימים ואני"ש שיחיו"

והמשפט האחרון מלמדנו שהדגש המיוחד הנ"ל נאמר ונכתב בתור הזרואה כללית (ולא רק למאן דהוא).

כך יח ו'תתקכו

ב"ה, י"א תמוז, תשי"ט
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מד' תמוז, בהנוגע לנסיעה על חדש תשרי הבא עלינו לטובה לכאן.

והנה העיקר חסר במכתבו, והוא שעל פי המדובר בכמה מקומות גודל הענין דהפצת המעיינות, מובן וגם פשוט שלכל לראש זהו גם מענינו הוא, ובפרט על פי החינוך שקבל ובמה שרואה ממעשי אבות שליט"א במשך שנות חייו בהפצת המעיינות, וביחוד בשעה שנמצאים בסביבתו אברכים אחינו בני ישראל שליט"א הספרדים, שרק מקרוב נודע להם על דבר ענין המעיינות, ועל פי מוצאם שייכים

ב. חובת הספרדים וחובת החסידים

לקמן, בפרקים הבאים, נראה, בעזרת השם, את דעתו הקדושה של הרבי, הן במכתביו אל חסידי חב"ד והן במכתביו אל הספרדים. **במכתביו אל הספרדים** – הרבי מעורר אותם על שייכותם לתורת החסידות וההכרח שילמדו את תורת החסידות, ובמכתביו לחסידי חב"ד הרבי מעורר אותם, שיפיצו את המעיינות "ביחוד בין אחינו הספרדים". משני הצדדים אפשר לראות שחובת הספרדים בלימוד פנימיות התורה – וחובת החסידים להפיץ את מעיינות החסידות בקרב הספרדים – היא "גדולה פי כמה", ומאותה הסיבה "שעל פי מוצאם שייכים לפנימיות התורה" וכו'.

ג. החיבור של אשכנזים וספרדים

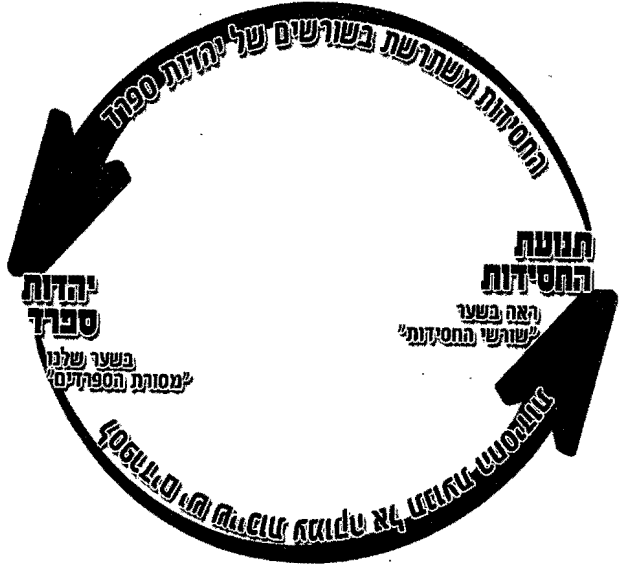
"מדברים רבות על הצורך לבטל את המחיצות שבין ספרדים לאשכנזים וכו'"

בשנת תשד"מ ביקרו אצל הרבי שני הרבנים הראשיים, האשכנזי והספרדי – מיד אחר בחירתם לתפקיד (הרב אברהם שפירא הכהן והרב מרדכי אליהו, שיחיו ויאריכו ימים). בין היתר, נסבה השיחה על לימוד תורת הסוד ועל ביטול המחיצות שבין אשכנזים לספרדים.

להלן נעתיק את רשימת הדברים מתוך הספר "בצל החכמה":

הרב שפירא שליט"א: לימוד הקבלה היה נפוץ אצל הספרדים יותר מאשר אצל האשכנזים, וגדולי האשכנזים שבאו לארץ ישראל קיבלו את לימוד הקבלה מהספרדים.⁸

כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א: לימוד פנימיות התורה שייך לכל בני ישראל הן אשכנזים והן ספרדים. בנוגע לאשכנזים הרי הגר"א, מגדולי האשכנזים כותב בפירושו למשלי⁹ שמי שלא למד

(8) בשער "שורשי החסידות" נצטט את דברי הרבי הרי"צ שהמפיצים הראשונים של תורת הסוד בארצות אשכנז הם הספרדים, שהגיעו לשם בעקבות גירוש ספרד. ולפי זה הן "גדולי האשכנזים שבאו לארץ ישראל" והן הפצת הקבלה בארצות אשכנז נזקפת לזכותה של יהדות ספרד. וכדברי הרבי, שהובאו בהערה 1 של הפרק הבא, שהספרדים קדמו לאשכנזים בתורת הסוד.

(9) פרק ב פסוק ט. ונצטט את דברי הגר"א מילה במילה: "כי כאשר יבין הסוד על בוריו, יהיה לו הכל אצלו על בוריו: הפשט והרמז הדרוש וסוד. אבל כל זמן שלא יבין הסוד אפילו הפשט אינו ברור

כלומר, מדובר בשייכות דו-צדדית מקדם קדמתא, הן על פי מוצאם של הספרדים והן על פי מוצאה של תנועת החסידות. ויש לומר, שהא תליא, מכיוון שהחסידות מראשיתה – ועוד קודם הופעתה – קשורה עם יהדות ספרד, אשר על כן גם יהדות ספרד קשורה עם החסידות. ולכן השילוב של אחינו הספרדים ותנועת החסידות הוא בבחינת: "ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל"⁴, כי הן החסידות והן הספרדים קשורים ל"ענבי הגפן" שהם כידוע "רזין דאורייתא" בחינת "יינה של תורה"⁵, ודי למבין. והשילוב הזה – או ה"שידוך" הזה – היה הדבר הראשון בעבודת השליחות של הרבי בדורנו, וכפי שנקרא בשער הבא "השליחות הקדושה" פרק א.

התרשים הבא ממחיש את החיבור העגול בין לומדי תורת הסוד⁶ ממזרח וממערב.⁷

(4) לשון חז"ל במסכת פסחים (מט, א) וספר תנא דבי אליהו (רבא) פרק ה.
(5) ידוע הרמז בזה – חז"ל אמרו (סנהדרין לח, א): "נכנס יין יצא סוד" – וגמטריא של "יין" עולה לחשבון "סוד" (שניהם 70), עיין שם.
(6) המילה סוד פותחת באות ס' שהיא בצורת עיגול – וזה רומז לבחינת "העיגולים" (דרגה גבוהה מאוד בגילוי האורות העליונים) שזה בחינת האין סוף – כמו העיגול שהוא באופן של "מבלי אשר ימצא לו ראש וסוף" (ראה "ספר הערכים" מערכת אותיות אות סמ"ך). ומטעם זה ציירנו את התרשים בצורת עיגול.
(7) וכך אנו מאמינים, שהדרך הטובה ביותר לחבר בין ספרדים ואשכנזים, היא על ידי לימוד תורת הסוד ותורת החסידות וכפי שנקרא לקמן אות ג בפרק זה.

הגאון מוילנא

"מי שלא למד חכמת
הנסתר, אי אפשר
שידע דין לאמתו"
(ראה הערה 9)

המחיצות שבין ספרדים לאשכנזים בנוגע ללימוד התורה: כפי שאמר מר"י שספרדים היו רגילים בלימוד הקבלה יותר מאשר האשכנזים, ולכן צריך לבטל מחיצה זו [...].

(“בצל החכמה” עמודים 208-209)

ואכן, הדוגמה הטובה ביותר לחיבור המבורך הזה שבין אשכנזים וספרדים, שנוצר על ידי לימוד תורת הסוד, יכולות לשמש לנו שתי דוגמאות:

א. **בדור הראשון** של תנועת החסידות – ההוקרה והערכה של מורנו הבעל שם טוב ליהדות ספרד, כפי שקראנו בתחילת פרק זה וגם הערצתו ואהבתו הגדולה לרבי חיים בן עטר – האור החיים הקדוש, שעל כך נקרא רבות בהוספה לספר זה (“פענוחי דבר מלכות” ושם “פענוח הערה 2” עם ההוספה, וב”סיכום הדברים” סעיפים ה, ו, ט וההערות שעליהם).

ב. **בדורנו זה** – ההוקרה וההערכה הגדולה מאוד של הרבי ליהדות ספרד (כפי שנקרא בפרק הבא), רגש האהבה שלו אליהם (כפי שנקרא בשער הבא פרק ב), כמו-כן הסיפור של האהבה ההדדית בין הבעל שם טוב והאור החיים הקדוש חזר על עצמו בדורנו, כפי שנראה בהמשך הערצה שאין לה אח ורע בין הרבי לבין הבבא סאלי. והמילה “הערצה” היא מילה של הרבי ולא שלנו, כפי שנקרא לקמן¹².

בעקבותיהם נלך ובטלו כל המחיצות

את האחדות הנעלית הנ”ל – ששררה בין מורנו הבעל שם טוב והאור החיים הקדוש ובין הבבא סאלי והרבי בדורנו – צריכים להוריד לתוך העם, שאחדות כזאת תשרור גם בתוכנו: בין כל האשכנזים ובין כל הספרדים, ואז בלי ספק הגאולה לא תתעכב עוד יותר,

11) בתחילה נראה, שהרבי מסתייג מדברי הרב שפירא – מזה שהוא מדגיש שהחסידות שייכת לכל עם ישראל “הן אשכנזים והן ספרדים”, ואילו כאן אנו רואים שהרבי מסכים עם הרב שפירא, שעניין הקבלה חזק יותר אצל הספרדים. אבל ברוך, שאין סתירה בין שני הדברים האלו, מכיוון שהצטיינותם של הספרדים בלימוד הסוד וזכות ראשונים ששמורה להם בזה אינה שוללת או מבטלת, חלילה, את חובת הלימוד הזה מאחינו האשכנזים; שכן תועלת עצומה יש בלימוד זה, ו**כדברי הגר”א** שהרבי מצטט (והעתקנו אותם לעיל בהערה 9). **ודבר נוסף**: זוהי הדרך הנכונה לבטל את המחיצות ולחבר בין אשכנזים וספרדים.

12) שער “עידוד וחזוק” פרק ב.

הרבנים הראשיים אצל הרבי

ברכה שלא נכשל בדבר הלכה (הערה 9)

חכמת-הנסתר **אי אפשר שידע דין לאמתו!** ובדור שלאחריו הדפיס תלמידו המובהק **ר' חיים מוולוז'ין** – את ספרו “נפש החיים” שרובו לקוח מספרי קבלה [...]. **ובנוגע לספרדים** [...].

ונמצא שהלימוד דפנימיות התורה שייך לכל החוגים של בני ישראל, **הן אשכנזים והן ספרדים** [...].

ועוד ענין בזה:

מדברים רבות על הצורך לבטל את המחיצות שבין ספרדים לאשכנזים וכו'. ומכיון שכל הענינים התחלתם בתורה, כמאמר¹⁰ “אסתכל באורייתא וברא עלמא” – צריכים לכל ראש לבטל את

בידו, עד כאן לשון הגאון מוילנא. בהמשך היחידות הזאת ביקשו הרבנים הראשיים מהרבי ברכה “**שלא נכשל בדבר הלכה**”. והרבי ענה להם **על פי דברי הגר”א**, שרק אם לומדים פנימיות התורה רק “אז בטוחים שיצליחו לכוין לאמתתה של תורה בנגלה דתורה, הן “יורה יורה” והן “ידין ידין” וכפי שהוזכר לעיל מפירוש הגר”א [=שהעתקנו כאן,] (“בצל החכמה” עמוד 220).

10) לשון הזהר חלק ב, דף קסא, בהתחלת עמוד ב.

כי פה יש לנו את שני הדברים החזקים ביותר המקרבים את הגאולה – לידוע ומפורסם
הם: א. לימוד פנימיות התורה¹³ ב. אחדות ישראל¹⁴.

פרק ב מעלת הספרדים

א. "ברמה הכי גבוהה"

"יהדות מרוקו ועוד היו ברמה הכי גבוהה... יותר גבוהה מאשר

יהדות רוסיא"

"יסוד החיים המושרש במסורת הדורות... אשר אחינו הספרדים

הנ"ל מצויינים בזה יותר מהאשכנזים"

הספרדים אציה שבה נכתבו הדברים הבאים מגבירה עוד יותר את עצמתם, לאור העובדה
המגוינת שאיגרת זו לא נשלחה לרב ספרדי וכדומה – אלא דוקא לדוקטור מסוים
מרוסיה, ששלח לרבי תדפיס מאמרו על "דמותה ההיסטורית של היהדות הרוסית".
הנ"ל דן במאמרו "בארבע תופעות יסוד שקבעו ליהדות הרוסית את מקומה המיוחד בחיי
עמנו"

הרב הוא ארוך והבאנו בזה רק את הנוגע לענייננו:

13) ראה לקמן פרק ד (סוף אות ג) מדברי הרב חיים ויטאל, שאי לימוד פנימיות התורה גורם לפי
הצרות בגלות ולריחוק הגאולה. והנה מדברי הרבי לרבינים הראשיים באותה יחידות:

"הלימוד דפנימיות התורה מקרב את הגאולה כמבואר בזהוהר [שבוזכות לימוד הזהוהר "יצאו מן הגלות
ברחמים" (בלי צרות ויסורים)]... וכאמור, אם הרב חיים ויטאל כתב בנוגע לזמנו שהסיבה
היחידה* לאריכות הגלות היא העדר הלימוד דפנימיות התורה, הרי על אחת כמה וכמה שכן הוא
עתה – ארבע מאות שנה לאחר זה!"

14) ראה שער שביעי פרק ו (אות ב), ושם העתקנו מילים שהרבי אומר עליהם: "דברים חוצבי להבות
אש". ושם (בהערה 7) ציטטנו את הגמרא (יומא ט, ב) ופתגם חשוב מאוד מהרב.

* ולפי זה הבעיה שלנו היא לא הרשעים, אלא לומדי התורה שממאנים להאמין לדברי הזהוהר ולדברי
הרב חיים ויטאל, ושם, באותה יחידות, הרבי אמר לרבינים הראשיים: "אם דבריו היו מתקבלים, לא
היה מקום לפגישה שלנו בחוץ לארץ, כי היינו כבר בארץ הקודש ביד עם משיח צדקנו".

והנה הספרדים תמיד כל הדורות לא הייתה אצלם אף פעם שום בעיה בנושא הזה, ברוך השם, וכפי
שנקרא מדברי הרבי רבות על כך בפרקים הבאים. אמנם בעקבות "זמנונים גדולים" (לקמן פרק
ח) רבים מן הספרדים נותקו והופרדו, לצערנו הרב, ממסורת אבותיהם הקדושים, והשליחות היתה
"להחזיר עטרה ליושנה" כמו הסיסמה שהרבי קבע (בשיחה 'פותחין בדבר מלכות', וראה בשער ה
פרק ט).

פנימיות התורה לעומקה

בי"ה, כ"ט אייר, תשי"ח

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה בן ציון שי [יעקבוביץ]

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מל"ז לספירה, והכל הולך אחר החתום אשר מרגיש ב"ה טוב וכו'.

ויהי רצון אשר יחזור לאיתנו כפשוטו ולאיתנו כמשמעו כמבואר בד"ה משכיל לאיתן לרבנו הזקן (נדפס בקונטרס לימוד החסידות).

וכיון שחותם לאחר החתום, אשר נין וכנד הוא לארזי תורת החסידות, תקותי חזקה אשר יש לו קביעות עתים בלימוד תורתם נוסף על ההנהגה מתאים לתורה זו, ואשר בודאי גם מוסיף מזמן לזמן בכל זה כציווי תורתנו דמעלין בקדש.

ובודאי למותר להעיר, שאם בדורות שקדמונו אפשר הי' להסתפק בהנהגה חסידותית או באמירת עיני תורת החסידות בדרך סגולה מבלי העמקה הבנה והשגה שבה, שהרי אז לא הי' העולם מושקע כ"כ בשכלים הפכים משכל התורה, ברחוב היתה ניכרת יהדות ועל אחת כמה וכמה בבית, הנה בתקופתנו זו שמושקעים בעיני תחבולות וערמומית של חכמות חיצוניות (ולא חלק קטן - "בחכמה" של כפירה) נוסף על הענין שמשקיעים את החב"ד שבראש בעיני פרנסה, וברחוב מנשבים רוחות בלתי מצויות וכו'. פשיטא שצריך להיות זה לעומת זה להרבות הבנה והשגה ע"י לימוד לעומקה בפנימיות התורה הנקראת בזהר הק' אילנא דחיי ומוסיפה חיות בלימוד תורת הנגלה בקיום מצותי וכו' עד לחיי הגוף של איש הישראלי אשר גם הוא קדוש הוא, והרי מבוארים הענינים בארוכה בכ"מ ומהם באגה"ק לרבנו הזקן בעל התניא (פוסק בנסתר דתורה) והשולחן ערוך (פוסק בנגלה דתורה) בסי' כ"ו, ובקונטרס עץ חיים לנכד נכדו וממלא מקומו אדמו"ר מוהרש"ב. ויהי רצון שגם בלימוד זה יבשר בקרוב אשר מרגיש בטוב ומוסיף וכו'.

בברכה לבריאות הנכונה ולבשו"ט בכל האמור ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

הכרח הלימוד

בי"ה, י"א תמוז, תשי"ז

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ט סיון, בו כותב אודות הישיבה בה לומד ואשר מדי שבת בא לשם אחד מחסידי חב"ד ולומד שיעור בתניא, ומסופק הוא אם להכנס ללימוד התניא ויש גם קס"ד אצלו לעשות זה כשיגיע לגיל ארבעים בערך וכו' וכו'.

ועד כמה גדול העלם והסתר דגלותנו זה דעקבתא דמשיחא אשר לאחרי המובא בכמה מקומות בזה (בהקדמת הרח"ו לשער ההקדמות, באגה"ק לרבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, בקונטרס עץ חיים לאדמו"ר מוהרש"ב ועוד), אודות **ההכרח** דלימוד פנימיות התורה בדורותנו אלה, עדיין עומדים בספק בזה עד שישנו קס"ד להתחיל הלימוד בהגיע לגיל ארבעים שנה! וביותר תגדל הקושיא על יסוד מעשה רב, אשר רואים בפועל שבכדי לעמוד נגד רוחות בלתי מצויות אשר בעוונותינו הרבים מנשבים ברחוב ולעתים קרובות, מוכרח חסון מיוחד ולא די החסון שבדורות שלפנינו, ועל דרך הודעת חז"ל הידוע רב בקעה מצא וגדר בה גדר, ועל דרך תרופות בחולי הגוף שכשמתחדשת רחמנא ליצלן מחלה חדשה, אין מסתפקים בסממני רפואה הישנים, הנה כן הוא גם בחולי הנפש, אשר בעקבתא דמשיחא דחוצפה יסגי וכו' וכו' אי אפשר להסתפק בלימוד חלק הנגלה דתורה, וגם אפילו כשמצרפים אליו לימוד תורת המוסר, ומוכרח הלימוד דפנימיות התורה אשר בדורותנו נתגלתה באופן דהבנה והשגה רק בתורת חב"ד, וכנראה במוחש.

ובהתבוננות אפילו לשעה קלה בדברי הרח"ו בהקדמתו לשער ההקדמות בהנוגע לעקבתא דמשיחא, ובהתבוננות אפילו לשעה קלה בדברי הקונטרס עץ חיים הנ"ל, כל איש ישר הולך ואשר אין הרצון שליט על השכל תיכף יתחיל ויתמיד בלימוד זה, וכל המקדים בזה וכל המגדיל בזה הי"ז משובח.

ויהי רצון אשר יערה עליו רוח ממרום ויקבע עתים ללימוד הנ"ל, קביעות לא רק בזמן אלא גם בנפש, ובמשך זמן לא ארוך יראה כי טוב הוא, טוב האמיתי כמרו"ל טוב לשמים וטוב לבריות.

בברכה לבשו"ט.

קירוב הגאולה

בי"ה, אדר"ח אלול, תשי"ד

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו שואל ע"ד המבואר בכ"מ בתורת החסידות בהעניינים של מעלה ע"י משל מנפש האדם והרי לית מחשבה תפיסא ב"י כו' וכו' ומה גם אנחנו שאין לנו עסק בנסתרות.

הנה מבואר בזה באריכות בקונטרס לימוד החסידות שהוא מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"יע מענה לאחד ששאל אותו קושית כת"ר ש"י וימצא שם הדברים מבוארים כדבעי והעיקר הוא אשר כמו בקיום כל המצות אי אפשר הדבר אלא ע"י הקדמת נעשה לנשמע (שפירושו הבנה, כי אם שמיעה כפשוטו הרי א"א לעשות קודם ששומע מה עליו לעשות) הרי גם במצות ת"ית בפרט ושהיא שקולה כנגד כל המצות הרי צ"ל הנעשה קודם להנשמע היינו הלימוד בפועל אף שלעת עתה אינו מבין את הכרח הלימוד וכו' ומדגיש אני התיבה מבין כי בודאי ידוע לכל מהכרח לימוד פנימיות התורה היא תורת החסידות ובפרט בדורנו זה אשר נוסף על מה שכתוב בזהר ח"ג דף קכ"ד ע"ב שבלימוד זה יפקון ישראל מן גלותא ברחמי הנה מבואר בהקדמת הרח"ו בשער ההקדמות שהעדר הלימוד ובמילא מובן שגם המעטת הלימוד מאריך את הגלות ולא רק גלות בני"י אלא גם הענין דשכינתא בגלותא וכשיתבונן כאו"א מאתנו שע"י מה שממעט בלימוד פנימיות התורה יהי ח"ו שכינתא וכנסת ישראל ובמילא גם בני"י נשמות בגופים עכ"פ רגע אחד יותר בהגלות וחשך כפול ומכופל הרי תסמר שערות ראשו האחריות המוטלת עליו והענינים שתלוי בלימוד פנימיות התורה וכל הקושיות שיש על זה הרי ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר היצח"ר אומן במלאכתו ובא לכאו"א לפי מהותו וישנם כאלו שבא אליהם לבוש במעיל משי, והבחינה בזה שאם הסברות מונעים העבודה בפועל הרי מקורם בצד דלעומת זה.

כבקשתו אזכירו ואת זוגתו שיחיו על הציון הק'. הפ"נ נתקבל.

מוסג"פ קטע משיחת ש"ק מברכים ח' אלול תשי"א אשר תוכנו בכל השנים ובכל השנה זמנו הוא ובטח יפרסמו באופן המתאים.

בברכת כוח"ט.

בין מוסר לחסידות

בי"ה, כ"א שבט, תשי"ד

שלום וברכה!

קבלתי ידיעה מהרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר... שמצב בריאותו כתי"ר ש"י אינו כדבעי ומבקש להזכירו לרפואה. וכשאהי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"יע אזכירו לרפואה קרובה והשי"ת יזכה את כל אחד מאתנו לבשר איש לרעהו אך טוב תמיד כל הימים.

ואשתמש בהזדמנות זו נשען על מרז"ל אין מזרזין אלא למזרזין לעורר את כת"ר ש"י ע"ד הידוע ונראה גם במוחש והוא החכרה שכל ישיבה ומוסד של חינוך ישתדלו ביותר וביותר בהחדרת עניני יראת שמים לתלמידיהם לא רק ע"י השגחה בהנהגתם, אלא גם ע"י לימודים המתאימים, וכיון שמטבע בן ישיבה הוא לבקש ביאור בכל דבר ולא רק כפקודה גרידא, במילא מוכרח ללמדם ג"כ לימוד המתאים לזה, אשר כל זה הביא להסכמה בכל הישיבות להנהיג לימוד המוסר או לימוד החסידות.

והנה אחד החילוקים של לימוד תורת המוסר ללימוד תורת חסידות בהנוגע להני"ל, שלימוד המוסר בכלל משפיל ובמילא מכווץ את הלומד, ולימוד תורת החסידות מרומם את האדם ופועל בו התרחבות (אף שכמובן ישנם ענינים בלימוד המוסר המביאים שמחה והתרחבות וישנם עניינים בתורת החסידות המביאים להכנעה ולכיווץ) ועוד אחת בלימוד החסידות אשר קרוב יותר להביא לאהבת ה' וליראתו עפ"י המבואר ברמב"ם הלכות יסוה"ת שכיצד יבוא לאהבתו ויראתו ע"י שיתבונן וכו'.

וכתי"ר ש"י שזיכהו מן השמים למנותו ראש מתיבתא ולבעל השפעה על כו"כ אברכים ובחורים, הרי בודאי ניתנו לו הכחות ג"כ על זה מתאים לדרישת השעה ולהכרח השעה להשפיע על מושפעיו לקרבם ללימוד תורת החסידות.

ובודאי לדכוותי אין נצרך כל הסברה שאף שכמה דורות מקדם אפשר הי' בישיבה להתפק בלא לימוד המוסר כלל כיון שגם הרחוב הי' יר"ש ונשתנה המצב בשני הדורות שלפני זה שרוחות אי רצויות מנשבות בעולם והחלו לחדור גם לכותלי הישיבה ובמילא הכניסו לימוד המוסר בסדרי הלימוד בהישיבות, ונשתנה דורנו זה האחרון חשך כפול ומכופל שא"א לצאת ידי החובה בלימוד המוסר בלבד אלא מוכרח הדבר שכל בן תורה ילמוד ג"כ פנימיות התורה הקרוי' בזהר הק' בשם נשמתא דאורייתא בכדי

זוהר

מרומם את הנפש

"זוהר" מרומם הנפש, מדרש - מעורר הלב, ותהלים בדמעות - מדיח את הכלי.

(ס' היום יום בשם ה"צמח צדק")

יותר ומצוה לגלות זאת החכמה

• שיטת חסידות חב"ד היא, שהזוהר וספרי פנימיות התורה בכלל, צריך לומדם וכמו הלימוד דנגלה דתורה, וביחוד בתקופתנו זו, אשר כלשון האר"י החי - מצוה לגלות זאת החכמה, ואף מי שאין אפשר לו מפני סיבות שונות שאינן תלויות בו כלל לעסוק בהנ"ל באופן של לימוד, הרי סגולה ישנה גם באמירת האותיות.

אשר
(יז. קסה)

דווקא לימוד בהבנה והשגה

• פשוט שצריך להשתדל ככל האפשרי להפיץ לימוד האמור גיעוין דברים מבהילים שנאמרו בגודל העונש על מניעת לימוד זה [=פנימיות התורה], שמזה מובן גם גודל השכר, בהקדמת הרב חיים ויטאל [תלמיד האריז"ל] לשער ההקדמות (מיוסד על דברי הזוהר ומדרשי דז"ל), שממש מובן שדווקא לימוד באופן של הבנה והשגה מביאים גאולה, וכלשון הבעש"ט באגרת הק' שלו הידועה, שבהיותו בהיכל משיח, המענה היה, "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה".

אשר
(יז. קסה)